

МОДЕЛЬ ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ АГРОЕКОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ВЕДЕННЯ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

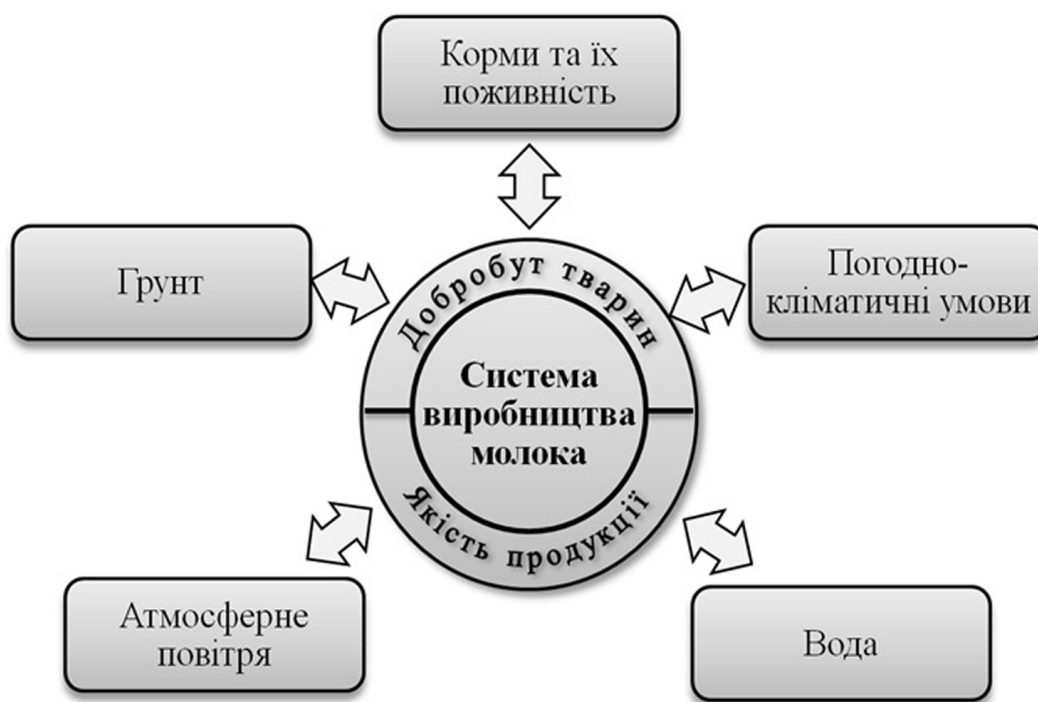
О. М. Жуковский¹, академік-секретар, професор, Н. П. Болтик², науковий співробітник
o_zhukorskiy@ukr.net

¹Національна академія аграрних наук України

²Тернопільська дослідна Інституту ветеринарної медицини

В останні два десятиліття спостерігається зміна у підходах до критеріїв оцінки та концепції розвитку сільського господарства. Зростання виробництва сільськогосподарської продукції все частіше конфронтує з екологічними, соціальними, етичними та іншими суспільними чинниками. Через специфіку організму тварин і характер відносин між людиною і твариною зростає увага до впливу застосовуваних технологій і способів утримання тварин на рівні добробуту, здоров'я тварин та охорони навколишнього середовища. Це потребує впровадження ефективних агроекологічних систем сільськогосподарського виробництва. Такі системи здатні забезпечити справедливий і сталий розвиток сільських територій, збільшення виробництва продуктів харчування високої якості, збереження навколишнього середовища та біорізноманіття, перетворення промислового сільськогосподарського виробництва в альтернативне.

Формування бази виробництва екологічно безпечної тваринницької продукції потребує достовірної екологічної оцінки умов, у яких ця база формується. Така база повинна складатися із мережі господарств в межах одного регіону, оцінених за низкою показників екологічного стану ґрунтів, кормових, водних ресурсів та показниками якості і безпечності отриманої продукції (див. схему).

У цьому зв'язку важливою ланкою екологічного виробництва є достовірна оцінка еколого-токсикологічної ситуації в агроекосистемах, яку потрібно починати з дослідження ґрунтового покриву. Поряд з цим, виробничі системи молока є значним джерелом забруднення природних та штучних екосистем через викиди парникових газів та інших забруднювачів.

Перехід від традиційного до альтернативного виробництва продукції тваринництва можна зреалізувати в регіонах, де інтенсивність антропогенного навантаження на навколишнє середовище є низькою. Це особливо актуально для молочного скотарства у зв'язку з тим, що більшість молочних ферм можуть бути віднесені до категорії небезпечних для навколишнього середовища виробничих об'єктів. Разом з тим, необхідним є детальне вивчення якісного складу всіх компонентів харчового ланцюга *ґрунт–вода–рослина–тварина–молоко*, що у результаті дасть змогу визначити рівні екологічного забруднення у цьому господарстві і способи покращення екологічної ситуації та отримати якісну і безпечну продукцію.

Оцінка стану екологічної ситуації зони ведення молочного скотарства, очевидно, повинна визначити комплексний вплив на навколишнє середовище та ґрунтуватися на показниках контролю якості і захисту навколишнього середовища, природно-кліматичних та агробіологічних чинників, показниках стану господарства та показниках ефективності.

Запропонована модель оцінювання стану агроекологічної системи виробництва молока спрямована на вивчення основних процесів впливу традиційної системи виробництва на стан навколишнього середовища в зоні її діяльності та впливу агроекологічних і антропогенних чинників на отримання якісного молока, у контексті формування передумов створення господарств з різним рівнем інтенсивності органічного виробництва молока.